

Hoofdlijnen debat LNV Position Paper IPO

Op 6 april debatteert u met de ministers van LNV over de hoofdlijnenbrief. Het debat zal ook de afronding zijn van het stikstofdebat van 10 maart. Graag geven de provincies nog een aantal noties mee.

Provincies steunen inzet minister op onontkoombare stikstofreductie en natuurherstel

Onontkoombare stikstofreductie en natuurherstel zijn noodzakelijk om natuurdoelen te realiseren en op die manier vergunningverlening weer mogelijk te maken. Provincies nemen hierin verantwoordelijkheid door daar in gebiedsgerichte programma's uitvoering aan te geven. Zo zijn provincies al gestart met de uitvoering van natuurherstelmaatregelen, waarvoor ze een resultaatsverplichting zijn aangegaan. Provincies zetten ook bronmaatregelen van het Rijk gebiedsgericht optimaal in om stikstofuitstoot te verminderen, bijvoorbeeld met de aankoop van piekbelasters. Volledig doelbereik is alleen mogelijk door deze gebiedsaanpak in te bedden in een landelijke aanpak, met ook een onontkoombare generieke inzet op stikstofreductie. Voor de provincies staat het bereiken van de natuurdoelen (Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen) centraal. Daarom steunen provincies de werkwijze van het kabinet om via ecologische analyses te bepalen wat er moet gebeuren en deze te laten toetsen door een ecologische autoriteit. Vanuit die ecologische analyses moet ook blijken of in alle gevallen het volledig bereiken van de kritische depositiewaarde noodzakelijk is.

Zowel landelijk aanvullend generiek beleid als gebiedsmaatregelen onontkoombaar vastleggen

Het is alle hens aan dek: aanvullend onontkoombaar generiek beleid is nodig om de doelen voor vermindering van stikstofdepositie te halen. Alleen met een gebiedsgerichte aanpak met daarin aankoop van piekbelasters redden we het niet. Omdat zowel generieke als gebiedsgerichte maatregelen snel nodig zijn kan van prioritering van gebiedsgerichte maatregelen geen sprake zijn.

De generieke aanpak blijft nu achter. Juist het achterblijven van uitvoering van generieke maatregelen voor stikstofreductie was één van de oorzaken voor het niet juridisch houdbaar blijken van de programmatische

aanpak stikstof.

Er is aanscherping nodig van het generieke beleid voor reductie van stikstofdepositie voor alle sectoren inclusief buitenland. Dit kan gaan over mestbeleid, voorschrijven van Best Beschikbare Technieken in vergunningen voor beperking stalemissies, normering voor scheepvaart, industrie en verkeer. Zo moet de door de minister al aangekondigde inzet op grondgebonden melkveehouderij snel concreet en onontkoombaar genormeerd worden.

Aanpassing van landelijke regelgeving is sneller te realiseren dan bijvoorbeeld aankoop van veehouderijen in gebiedsprocessen. Bovendien past dit bij de resultaatsverplichting voor het rijk voor het behalen van de wettelijke omgevingswaarden voor stikstofreductie.

- » Ook de landelijke maatregelen moeten 'onontkoombaar' zijn en juridisch geborgd
- » Per sector moet in beeld worden gebracht welke verdere aanscherping en onontkoombaar maken van het generieke beleid mogelijk is
- » Voor landbouw moet via mestregelgeving de route richting grondgebonden melkveehouderij in snel concreet worden met een onontkoombare normering en een uitgewerkt stappenplan richting 2030. Dit geldt ook voor aanpassingen van staleisen.
- » Geef aan of voor verkeer en industrie verdere aanscherping van normen nog nodig is, in samenhang met klimaatakkoord en schone lucht akkoord.

Er zijn grote verschillen tussen provincies

Niet alles kan overal: ook niet elke vorm van stikstofreductie kan overal. Zo zijn er grote verschillen tussen kustprovincies en de provincies met een grote landbouwopgave. De kustprovincies hebben bijvoorbeeld te maken met stikstofdepositie vanuit zeescheepvaart. Een evenredige reductie van stikstof vanuit alle sectoren (scheepvaart, verkeer, industrie en landbouw) inclusief buitenland is nodig, anders red je het niet!

Er moet daarbij ook duidelijkheid komen over de meetcorrectie (voorheen: ammoniak van zee). Voor de kustprovincies is het percentage te groot om het in een meetcorrectie onder te brengen.

Depositiebronnen zijn niet in alle gevallen in de provincie zelf met maatregelen terug te dringen. Een aanvullend generiek landelijk pakket aan maatregelen is absoluut noodzakelijk. In grensprovincies zoals Brabant, Drenthe, Gelderland, Limburg en Overijssel is een groot deel van de depositie afkomstig uit het buitenland. Dit vraagt op landelijk niveau concrete afspraken met het buitenland.

- » Maak duidelijke doelafspraken met Vlaanderen, Nordrhein Westfalen en Niedersachsen en waar nodig ook met Frankrijk en het VK om depositie vanuit buitenland fors te reduceren.

Oplossing voor PAS-melders vereist aanvullend en onontkoombaar generiek beleid

Provincies en Rijk werken samen aan, onder meer, de legalisatie van de PAS-melders. De doelen zijn wettelijk verankerd. Maar in de instrumentenkoffer ontbreekt het belangrijkste instrument: de landelijke generieke én afdwingbare maatregelen om een dalende stikstoftrend te kunnen borgen. Alleen als daarvoor een onontkoombaar pad is, kan legalisatie werkelijkheid worden. Dit kan níet alleen via de gebiedsplannen. Daarom vragen provincies aan de minister en Tweede Kamer om in de 'wet Stikstof en Natuur' en andere relevante regelgeving bij deze doelen óók snel verplichte generieke maatregelen op te nemen. Zodat de nieuwe vergunningen ook de juridische toets kunnen doorstaan. Provincies vragen om op deze manier de 'legalisatiebelofte' van de minister in te lossen.

Aankoop van nabijgelegen veehouderijen om PAS-melders te legaliseren werkt niet in alle provincies: zo zijn er aan de kust geen veehouderijen en hebben grensprovincies te maken met depositie vanuit het buitenland. Hier zijn landelijke bronmaatregelen noodzakelijk. De echte oplossing voor de PAS-melders vraagt dus ook een snelle inzet op aanvullend generiek beleid voor vermindering van stikstofemissies en het juridisch onontkoombaar vastleggen daarvan.

Provincies willen kansen pakken en steunen versnelde inzet middelen uit stikstoffonds

Het is belangrijk dat we de kansen kunnen pakken die zich voordoen. In dit kader is ook de uitvoering van de motie Bisschop van belang die het fiscaal aantrekkelijker maakt voor boeren om te verkopen (waarderen tegen onteigeningswaarde). Voor het fiscaal aantrekkelijk maken kan daarnaast worden onderzocht of de stakingswinst (belasting bij staken bedrijf) kan worden beperkt of afgebouwd. We willen de middelen die het Rijk beschikbaar heeft gesteld snel kunnen inzetten en dat achteraf verantwoorden in plaats van vooraf. Provincies krijgen een grote opgave om doelen vast te stellen en maatregelen te nemen. Dit vergt grote ambtelijke inzet. Wij vragen daarom een onderzoek naar de uitvoeringskosten (art 2-onderzoek Financiële verhoudingswet).

Gebiedsgerichte aanpak vraagt om flexibiliteit van maatregelen

Om middelen effectief en efficiënt in te zetten, en opgaven voor natuur, stikstof, water en klimaat in samenhang op te kunnen pakken, is ruimte voor maatwerk nodig. Ieder gebied vraagt een specifieke aanpak, met daarbij ondersteunende maatregelen en instrumenten.

Provincies vragen daarom ruimte om rijksmiddelen ontschot in te zetten en flexibele regelingen die beter aansluiten op de integrale opgaven in het landelijke gebied. De middelen moeten binnen de gebiedsgerichte aanpak breed inzetbaar zijn, dus niet alleen voor maatregelen in de agrarische sector, maar ook voor havens en industrie. Zo kunnen doelen van natuurverbetering, stikstofreductie, de Kaderrichtlijn Water en klimaatbeleid in

samenhang worden opgepakt.

- » Middelen moeten ontschot worden en er is behoefte aan meer flexibele regelingen die beter aansluiten op de integrale opgaven in het (landelijke) gebied
- » Geef provincies ruimte voor maatwerk om middelen effectief en efficiënt in te kunnen zetten en opgaven voor natuur, stikstof, water en klimaat in samenhang op te kunnen pakken

Kom met een duidelijk perspectief op een nieuwe wijze van vergunningverlening

De druk op de houdbaarheid van natuurvergunningen is op dit moment al heel zwaar en die druk neemt verder toe door rechterlijke uitspraken en dreigende verslechtering van (reeds overbelaste) natuur. Er is een duidelijk en eerlijk landelijk beleid nodig voor vergunningverlening op zowel de korte termijn, de middellange termijn als de lange termijn. Daarvoor moet met prioriteit en op korte termijn, samen met de provincies, serieus werk worden gemaakt van de concrete invulling en uitvoering van het huidige bronmaatregelenpakket.

- » geef ook een echt perspectief door met voorstellen te komen voor een nieuw systeem voor vergunningverlening dat toekomstbestendig is

Maak snel ruimtelijke keuzes

Structurerende ruimtelijke keuzes, die via het Nationaal Programma Landelijk Gebied worden gemaakt, moeten tijdig bekend zijn om consequenties nog uit te kunnen werken in de gebiedsplannen. Provincies zijn al gestart met het opstellen van gebiedsplannen. De ruimtelijke keuzes komen dus halverwege dat proces. Omdat landelijke ruimtelijke keuzes van belang zijn voor de gebiedsplannen en ook voor verdeling middelen uit het transitiefonds vraagt dit nauwe afstemming met provincies. Ook is snelle helderheid over beschikbaar RO instrumentarium is nodig om de nodige duidelijkheid te bieden voor bestaande gebiedsprocessen.

Het NPLG is weliswaar het Rijksprogramma voor 'landelijk gebied' maar stikstof beperkt zich niet tot landelijk gebied. Voor vermindering van de stikstofemissies zijn ook andere ruimtelijke keuzes van belang. Denk bijvoorbeeld aan de woonopgave en de effecten van verkeersaantrekkende werking van nieuwe woonwijken op stikstofdepositie.

In de hoofdlijnenbrief gaat het ook over de (beperkte) stikstofruimte in het SSRS die beschikbaar komt voor nationale projecten. Provincies worden graag betrokken bij deze prioritering: voor provincies maakt het bijvoorbeeld uit welke rijksinfrastructuurprojecten als eerste aan de beurt komen.

- » Geef snel duidelijkheid over nationale structurerende keuzes voor het landelijk gebied ivm gevolgen voor gebiedsplannen
- » Bij andere ruimtelijke keuzes, bijvoorbeeld ten aanzien van woonopgave, tijdig consequenties voor stikstof en natuur in beeld brengen om tijdens realisatie vertraging en problemen te voorkomen. Natuurinclusief ontwerpen aan de voorkant tijdens de planfase.

Duurzaam perspectief voor de landbouw. Niet alles kan overal, maar wat kan wel en waar?

Perspectief voor de landbouw is een belangrijke randvoorwaarde om deze integrale aanpak te laten slagen.

Dit is nodig om agrariërs helderheid te kunnen bieden over de mogelijkheden voor het type agrarische bedrijvigheid per gebied en wat wel en niet kan. Hoe eerder dit duidelijk is hoe beter, want ondernemers staan voor keuzes voor langere termijn. Investerings in stallen en innovatieve bedrijfsvoering zijn kapitaalintensief en worden gedaan voor tientallen jaren. Het is van belang dat dit dan op de juiste plek plaatsvindt om lock-ins te voorkomen.

Ook is snel duidelijkheid nodig over het benodigde landbouwareaal dat nodig is om de omslag naar grondgebonden landbouw te kunnen maken (o.a. ook motie beschermde landbouwgrond). Om perspectief te bieden voor langere termijn moet een brede instrumentkoffer beschikbaar zijn. Het verdienmodel voor agrariërs moet op orde zijn om de transitie naar een duurzame toekomstbestendige landbouw te kunnen doormaken. Dat vraagt ook duidelijkheid over de wijze waarop maatschappelijke diensten die door agrariërs worden geleverd structureel kunnen worden beloond. Een duidelijk perspectief voor de landbouw betreft niet alleen de primaire sector, maar de gehele keten. Deze ketenaanpak kan niet gebiedsgericht vorm krijgen maar vraagt landelijk beleid.

- » Werk samen met provincies aan een duidelijk perspectief voor de landbouw zodat agrariërs en partijen in de keten weten waar ze aan toe zijn
- » Bied duidelijk perspectief voor de landbouw: wat kan waar en hoeveel grond is nodig om de omslag te maken naar grondgebonden, kringloop en/of natuurinclusief agrarisch ondernemen.